

TRIBUNA

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.

N-ri de Duminică pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un gir garnoad: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Astăzi abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori neracoma nu se primesc

CE-O FI ?

(*) Ce-o fi acuma, — se întrebă toți câți urmăresc cu atenție evenimentele petrecute la Budapesta.

Tisza revisuirea regulamentului Dietei a forțat-o în așa chip, încât opoziția s'a văzut îndemnată să protesteze printr-o adresă la Rege și să declare că nu se va supune regulamentului revisuit. Dacă se va deschide Dieta, e de așteptat un scandal mai mare decât cel petrecut în ziua prorogării. Opoziția va protesta, va urma, ori cel puțin va încerca să urmeze, cu obstrucția. Presidentul va aplica noul regulament, opoziția nu se va supune și astfel se va ajunge la spectacolul să-i vedem pe contele Apponyi și baronul Bánffy scoși afară cu drabanții asupra cărora dispuseseră în trecut.

Evident: o Cameră în care se petrec astfel de scene nu poate dăinui. Imprăștierea ei se impune. *O dizolvare a parlamentului pare a fi deci iminentă.*

Ne întrebăm însă: făcându-se noul alegeri, parlamentul care se va întruni, va avea el o altă înfățișare decât cel actual? Va avea guvernul o majoritate mai imosantă, mai compactă și — mai ales — compusă din aderenții mai inteligenți, din parlamentarieni mai dibaci, cari să poată paralisa absolut ori ce acțiune a opoziției unite?

Și ne mai întrebăm: prin noile alegeri va putea oare Tisza să zdrobească așa fel opoziția, încât d'aci încole să nu mai de-

față nici cu Ugron, nici cu Barabás, nici cu ceilalți Zoltani kossuthiști? Va putea trânti oare pe Apponyi, care s'a ales chiar încontra celor mai nelegiuite abuzuri și apucături ale lui Bánffy, aliatul lui de azi?!

Nu.

Astfel fiind, nu vedem resonul pentru care Tisza s'ar grăbi să dizolve Dieta.

Coroana nu are nici ea motiv să impue dizolvarea. Ei îi trebuie buget și oștire. Și indiferent cine-i prim-ministru: vorba e să-i garanteze că va putea grabnic să lucreze cu Dieta.

Nu e deci eschisă posibilitatea că în schimbul capului contelui Tisza opoziția coalescată de azi să cadă la invoială cu partidul liberal, cum s'a întâmplat când cu venirea la putere a lui Széll... Căci, în definitiv, nici partidul liberal nu la conducător ține, ci la putere. Dacă ar veni prim-ministru Bánffy, care duce campanie de răsturnare, l'ar primi cu aceeași dragoste (?) și fidelitate (?) cu care-l susține azi pe Tisza.

Pentru noi, întreaga învălmășeală are un singur interes: să-țină cât mai mult, ca astfel proiectul lui Berzeviczy să ajungă cât mai târziu în discuție, ba dorința noastră este ca partidele maghiare să se încălere atât de rău, încât proiectul lui Berzeviczy să rămână pentru totdeauna între alte cartoane netrebnice ale departamentului de instrucțiune publică.

Pentru Viena rezolvarea situației va avea interesul următor: dacă în partidul liberal se va mai găsi un fruntaș care să

tergiverseze cu opoziția, ear partidul să se invoiască la retragerea reformei dusă la îndeplinire de Tisza cu forța, se va dovedi încă odată, că acest partid este tot cel-ce aplaudase pe Wekerle și-l impusese încă pe câtă-va vreme prim-ministru, deși ori tocmai pentru că nu se sfîise să completeze cu opoziția încontra Vienei.

Dacă ar fi adică chestie de *convingere* la mijloc, partidul liberal ar trebui să prefere retragerea dela putere, ear nu să se târguiască earăși cu opoziția.

Consistor plenar. Pe azi este convocat consistorul plenar al diecesei Aradului, având să discute și să rezolve mai multe chestii de importanță pentru biserica noastră națională.

In amintirea unui bun Român.

Luni s'a inaugurat la Bârlad (România) monumentul ridicat în memoria unui bun Român: George Paladi.

Fruntaș al partidului național-liberal, fusese în mai multe rânduri ministru. Se dovedise nu numai un aderent neclintit al partidului, dar mai presus de toate un bun Român.

E de înțeles deci, că partidul, a cărui podoabă a fost, s'a grăbit să-i aducă tributul de recunoștință. Și nu e decât firesc faptul, că la serbarea desvălirii monumentului a luat parte și șeful partidului liberal,

Ștefan-cel-mare, Mihai-Viteazul

și

Mitropolia Ardealului.

DE

N. Iorga.

Membru corespondent al Academiei Române.

Ședința solemnă dela 2 Iulie 1904

pentru sărbarea de patru sute de ani dela moartea lui Ștefan-cel-Mare.*)

Astăzi poporul român de pretutindenii își amintește de Ștefan-cel-Mare, Domn al Moldovei, qerotitor și mândrie a Românilor din timpurile, sale și din toate timpurile. In câte locuri de pe pământul românesc n'a călcat oastea sa biruitoare mai totdeauna și neînfrântă in suflet totdeauna, păstrând astfel sămburele biruințelor viitoare!

Dar el n'a fost numai un războinic și încă mai puțin un luptător împotriva oricui, numai de dragul încăerării viteze. Dacă astăzi Românii văd această culme mai presul decât toate culmile celelalte, dacă-și înfățișează pe Ștefan străbunul ca pe marele împărat din basme, a-ceasta e pentru socoteala lui bună și cuminte. Fierul săbiei lui a fost ca fierul plugului, care spintecă pământul numai ca să rodească. Din brazda trasă de dânsul au răsărit așezăminte cari

*) Reproducem acestea, cu voia autorului, dintr-o broșură apărută zilele trecute in București. (Ansietele Academiei Române)! Autorul ține să aducă lumină într-o chestie care până acuma provocase multe controverse in lumea învățată română.

n'au perit, ei se țin până astăzi, unele schimbate, desăvârșite cu vremile.

* * *

Pe Românii din Ardeal Domnia lui Ștefan îi privește de-a dreptul. El a fost, in adevăr, acela care le-a dat singurul mijloc de înțelegere, de recunoaștere între sine pe care-l puteau avea: Biserica. Ei nu mai aveau nobileme, căci prin Biserica preotului latin ea trecuse in castelele domnilor unguri și la Cartea Regelui. Ei n'aveau dreptăți — așa se ziceau privilegiile odinioară — și, dacă te uii cu cât de puțină nepărtinire, bieții oameni n'aveau nici dreptate. Ei n'aveau, ca Sașii, cetăți, ei n'aveau meșteșuguri, care de negoț, bani strănși. In cele mai multe părți n'aveau nici pământ, și ajunseseră a fi șerbi acolo unde domniseră odinioară.

Sărmanii oameni!

Dar pentru oamenii foarte sărmani este, ca o mângâiere din urmă, nădejdea la Dumnezeu. Și pe Dumnezeu cel umil îl văd numai prin acei cari vorbesc, din chemare, despre dânsul. O cântare de preot in ușa altarului li-se pare solie venită atunci și anum: pentru dânsii din cer, și un Scaun de Vlădică, fie și un biet scaun aspru, tăiat cu ciocanul din piatră, înfățișează in ochii lor tronul Dumnezeirii care păstorește, judecă și răsplătește.

Să-și aibă un Vlădică, — aceasta putea să fie cea mai mare și mai sfântă dorință a Românilor de peste munți.

I.

Până la Ștefan-cel-Mare, iată ce episcopi se pomenesc in părțile ardeleni:

1. Când Ioan Corvinul din Uniedoara, fiul de țaran român Ioan al lui Voicu, căruia toți Răsăritenii îi ziceau Iancu-Vodă, văzând in el ca un Arhanghel al creștinătății luptătoare, când deci Ioan Corvinul stătea supt zidurile Belgradului, atacat de marele Sultan Mohamed al II-lea la 1456, un preot care-și zicea Vlădică, umbra prin Ardeal. El se numia Ioan de Capha. Capha e Caffa, capitala Crimei genoveze. In Caffa. erau mulți Răsăriteni, dar numai Armeni și Greci din Caffa n'aveau episcop, dar pentru dânsii stăteau acolo de sigur popi și pretopopi, Caffa era in legătură de negoț zilnice cu Moldova, și mulți locuitorii din Caffa mergeau până la Suceava, unde in 1456 domnia Petru Aron, care a închinat țara Turcilor. De sigur prin Moldova a venit clericul Ioan din Caffa in Ardeal. El nu stătea aici nicăderea, neavând casă, nici mănăstire unde să se oploșească. Străbătea satele mormăind grecește și blagoslovind. Țăranii îi ziceau, firește Vlădică. Dacă voim să avem o închipuire adevărată despre el, să ne gândim la vestitul Visarion Sarai, care, la începutul veacului al XVIII-lea a străbătut Ardealul apusean, in sunetul clopotelor și supt falfăitul prapurilor, chemând la luptă împotriva Unirii cu Roma!).

Ajutătorul lui Ioan Corvinul in lupta cu Turcii era călugărul franciscan, făcător de minuni și sfințit după moarte, Ioan din Capistrano, in părțile Neapolei. Acesta îndemnă pe Corvin, care era catolic și bun catolic, să stărpească schisma „grecească“ din Ungaria. Ioan de Caffa

1) Vezi pentru el cartea mea Ist. lit. rom. in sec. al XVIII-lea și mai ales Sate și Preoți din Ardeal. București, Carol Göbl 1902.

actualul prim-ministru D. Sturdza, însoțit de mai mulți ministrii, de fruntașul D. Protopopescu, vice-președinte al Camerei, deputații Ioan Bianu, C. Brătianu, și alți membrii distinși ai partidului național-liberal. E de înțeles, d'asemeni, că și orașul natal al marelui defunct, a făcut totul pentru ca serbarea desvălirii acestui monument să fie demnă de memoria lui G. Paladi. Într-adevăr, dacă Paladi a adus serviciul țării și neamului românesc, nu mai puțin a ilustrat numele orașului Bârlad. Aici și-a început, încă de tânăr, activitatea politică, și într-o frumoasă zi de Mai, sub cerul liber, într-o grădina, la un banchet dat în onoarea lui, aici l'a ajuns necruțătoarea moarte. I-s'a curmat firul vieții, pe când rostea un discurs.

Ținem să ne asociem elogiilor aduse memoriei lui G. Paladi îndeosebi pentru că l-am știut și cunoscut ca pe un Român inimos, naționalist din cei mai sinceri. Alături de mult regretatul George Cantacuzino, alt bărbat de stat mort în floarea vârstei, făcuse parte din pleiada bărbaților de stat, care cu atâta inimă agitase chestia națională, și vărsase curaj și mângăere în luptătorii dela noi, pe vremurile de cruntă prigonire. Regretul nostru a fost la moartea lui, cu atât mai mare, cu cât se stinsese în floarea vârstei: pe când abea împlinise patruzeci de ani.

Câte servicii n'ar fi putut încă aduce țării și neamului!

Eată de ce credem, că de pe soclul, care susține bustul lui G. Paladi, nu vor lipsi nici odată coroanele depuse de cei cari știu prețui caracterul și mai ales sentimentul național.

La Consistorul plenar al diecesei Aradului ținut azi sub presidenția P. S. Sale Episcopului Ioan I. Pap au luat parte arhimandritul Aug. Hamsea, protosincelul R. Giorogariu, protopopii: I. Groza, G. Popovici, C. Gurban și V. Beleş; preoții: Traian Vațian, D. Muscan, apoi d-nii Dr. N. Oncu,

Sava Raicu, Russu Șirianu, G. Purcariu, Gerasim Serb, G. Lazar, Em. Ungureanu și Dr. A. Cozma.

Stipendii grănițarești.

Suntem un neam, care veacuri de-a rindul a avut soarte grea, soarte de a munci, de a trage în jug între crunte sudori . . . și tot în birul străinului.

Au muncit fiul neamului românesc atât de mult, încât de s'ar fi muncit în sama noastră am fi astăzi poporul cel mai cu stare.

Dar vremile nu ne-au dat zor.

Jugul sclăviei, jugul iobăgiei, robota și dejma pentru noi au fost aduse în lume.

Cu puterea s'au făcut stăpâni pe munca, pe brațele . . . pe viața noastră.

Și au trecut toate aceste încercări peste neamul românesc, punându-ne la cumpănă puterea de viață.

Și n'am perit! . . .

Soarele libertății și-a întins razele de reînviere și asupra noastră. Am aruncat atunci haina mohorită a sclăviei și am frânt obezile, ce din veacuri ne țineau ferecați.

Am rămas goți numai cu viața și am căutat să ne înviorăm puterile, sleite de urgia vremilor.

Abia s'au împlinit o jumătate de veac de atunci.

Lanțurile iobăgiei ne-au lăsat numai cu sufletul în oase și cu imboldul de a trăi.

Nu eram noi ca alte popoare, cari își aveau așezămintele lor, cultura lor națională de sute și sute de ani.

Noi, cari am muncit atâtea veacuri tot în birul străinului, noi cei ce Români ne numim între hotarele acestei țări n'aveam nimic din munca noastră.

Trebuia să tragem brazda dela început.

În sărăcie ne-am găsit zorile libertății și am știut totuși să ne afirmăm într-o jumătate de secol alături de alte neamuri.

Eram cu toții un popor muncitor la coarnele plugului și abia aveam domnie

din neamul nostru. Și am ajuns totuși în cântă-va decenii să ne afirmăm cu mai multe așezăminte de cultură națională și cu luminați bărbați de carte.

Și le-am făcut toate aceste din sărăcia noastră.

Noi n'am fost sprijiniți, ca alte neamuri. Noi am plătit totdeauna cesarului și în schimb puțină răsplată am luat.

Și totuși am dat înainte . . . din sărăcia noastră.

Am dat înainte, căci Dumnezeu n'a uitat de noi.

În scurtă vreme s'au aflat și între fiul neamului românesc dintre Carpați și Tisa suflete mari, cari rodind cu îmbelșugare au sacrificat toată roada vieții lor pe altarul culturii naționale.

Aceștia sunt bărbații de vie memorie, cari în neîntrecuta lor iubire de neam, au pus temelii fundațiilor culturale. Sunt fondatorii, cari au deschis o pagină de aur în istoria evoluției culturii noastre.

Loc de frunte și-au înscris între aceștia fondatorii grănițari dela Năsăud.

Aceștia n'au fost iobagi, dar soarta lor n'a fost mai ușoară.

Până când fratele dela țară era sbiciuit în brazdă, grănițarul cu pușca în spate dela 14 ani, n'avea alta fericire, decât să stea în fața gloanțelor și din pieptul său să facă scut . . . patriei și tronului.

Și când cei rămași în viață primiră răsplată pentru frații lor căzuți cu miile în bătălii, s'au mulțămii să-și trăiască restul vieții în sărăcia lor.

N'au împărțit răsplata, ci au pus-o temei propășirii fiilor lor înființând școli și stipendii.

Soarta școlilor se știe.

Munca acestora era să o continue stipendiile.

Și câta binecuvântare nu au revărsat aceste stipendii! Generații întregi și-au făcut viitor cu ele.

Aceste stipendii sunt astăzi stingherite în menirea lor!

Ajuns-au și aceste sub cărmuirea guvernului — și cu atâta am zis destul.

fu prins, tocmăi precum Visarion mai târziu a fost prins de Austriaci, dar în loc să fie luat pe furis de sub ochii celor ce credeau în menirea lui sfântă, Ioan trebui să se ducă la Roma, spre a se îndreptăți și a învăța ce este adevărata credință creștină. Aici se încheie rostul lui: cunoscându-l, vom zice că el n'a fost nici Român, nici Vlădică românesc.

2. Al doilea Vlădică românesc se chemă Macarie de Galați. Acești Galați sunt în părțile Bistriței ardelenne, lângă Moldova. El fusese călugăr la mănăstirea Sfântului Chiprian din Constantinopol și se ținea de Unirea pe care împăratul bizantin și Patriarhul său o încheiasă cu Roma la 1439. El avea, pentru aceasta, moșii prin părțile ungurești de către Tisza și venituri asigurate, dela toți Români de sub Coroana Ungurească. Cărmuirea, reprezentată atunci prin Regele Matiaș, care era și el catolic și se simțea Ungur, îl ocrotia. cum se vede din două măsurii luate pentru folosul lui, la 1466 și 1469. Cea dintâi e deci cu un an înainte de înfrângerea lui Matiaș de către Ștefan-cel-Mare, cealaltă cu doi ani mai apropiată de noi.

Nu e dovadă că Macarie să fi fost Român. Credința pe care o înfățișa el, era o credință străină. Acest al doilea Vlădică era impus Românilor de aceia cari le impuneau toate greutățile. Țăranul român din Ardeal nu avea încă un Vlădică.

3. Un al treilea Vlădică pomenit între Români din Ardeal e Marcu. El se afla la 1489 în marele sat Feleac lângă Cluj, care putea fi privit atunci ca o Capitală a Ardealului. Satul era românesc, și locuitorii lui păziau marele drum de

negoț. Marcu era un Grec, care fugise din țara lui, înaintea cuceririi turcești. El veni între Români ca un oaspete și cumpără casa popel din sat, care se chemă Vlad; el creștu și pe feciorul popii, Danciul care se călugări prin îndemnul lui, numindu-se ieromonahul Daniil. Marcu n'a părăsit niciodată adăpostul lui. După dansul Daniil și un frate al său, Petru, moștenind dela musafirul grec știință de carte și odăjdii Archieștii, își ziseră Vlădică. El slujiră însă numai în biserica Sfintei Paraschive din satul lor. Ioan, feciorul lui Danciul, nu-și mai zise decât preot, „popă”.

Deci al treilea Vlădică era unu Grec, care n'a păstorit în Ardeal. El poate fi asemănat cu alți episcopi de felul lui, cari se întâlnesc dincoace de munți: în Tânganul, în Argeș și Strehaia, și cari se bucură chiar de oare-cari drepturi episcopale, ce se credeau datorite față de un străin de distincție. Nici el n'a fost Vlădică sta-tornic și Vlădică românesc.

II.

Dar la 1475 Ștefan-cel-Mare capătă dela Matiaș Corvinul, către care se îndreptase în marea primejdie ce-l amenința din partea Turcilor, cetatea Ciceului, care stăpânește tot unghiul nord-ostic, bistrițean, al Ardealului. Aici își puse ostașii și parcălabii. De cetate, după obicei, erau alipite și sate, șasezeci de sate, de unde se luau hrana, lucrătorii, iobagii. Pentru toți aceștia trebuia o slujbă bisericăscă potrivită. Colonia avea nevoie nu numai de un conducător politic și militar, ci și de unul duhovnicesc. Apoi ori-care ar fi fost păreriile timpului

despre rostul neamului în dezvoltarea unei țări și în imputernicirea unei dinastii, Români lui Ștefan trebuie să fi văzut cu bucurie că de jur împrejur, până în Secuimea de jos și până în Rutenimea de sus, amândouă foarte depărtate, umblă tot Români, în port românesc, cu graiu românesc. Acești Români avuseseră odinioară popi, cari aduseseră un folos limbii românești, prin tălmăcirea pe limba poporului a cărților sfinte.

(Va urma).

CARTE ROMÎNEASCĂ.

Vara trecută a apărut cartea: „Istoria lui Ștefan-cel-Mare”, povestită poporului român, de dl Nicolae Iorga, profesor universitar.

Am avut plăcerea să văd, că această minunată carte s'a desfășurat în părțile noastre în sute de exemplare, — până nu i-s'a „detras debitul poștal” prin patriotica poliție guvernătoare a țării noastre . . .

Dar iarăși mi-se stringe inima de durere, când în legătură cu această confiscare îmi vine în minte, că pentru noi, cei de dincoace de Munți, cetirea cărților istorice și de istorie românească, se împiedecă de un zid chinezesc-european.

Am ajuns în așa hal, încât revistele istorice-literare, ca „Arhiva” și „Convorbiri literare”, nu mai pot fi trimise la adrese particulare în regatul Sfântului Ștefan.

Natural, că printr'această izolare a noastră de către mișcarea științifică-literară din regatul român, nu numai că se slăbește unitatea cultu-

De câțiva ani guvernul țării ungurești, sub titlul, că exerciază dreptul de control, face ca stipendiile să nu ajungă la menținerea lor, lovind cu nedreptul pe acei, ce nevoie au și titlu de drept la ele.

Comisiunea fondurilor votează stipendiile în fiecare an, în luna August și le înaintează pe calea comitetului suprem, ministrului spre aprobare.

Ministrul, precum a dat probe în deosebite rânduri, nu-și exercită numai dreptul de control, cu scopul de a impune respectarea statulelor, ci însuși nerespectând statutele devenite lege, își îngerează cu volnicie dreptul de a dispune asupra acelor stipendii.

Pe calea aceasta au ajuns la ordinea zilei volnicele ordonante ministeriale.

Au impus o administrație greoaie, anume ca să lovească în viitorul acelor tineri, cari au arzătoare trebuințe de stipendii și cari adeseori numai din acele se susțin pe la universități.

Au fost ani, când răspunsul ministrului la stipendiile votate în August pentru anul de școală ce se începe în Septembrie — abia sosia prin April, Maiu, atunci, când se sfârșia anul de școală, pentru care au fost menite. Atunci apoi se casau.

Astfel mulți tineri cu dor de studiu au fost și sunt siliți să rămână acasă, neavând mijloace, ear alții avizați despre votarea stipendiilor, în nădejdea aprobării ministeriale sunt nevoiți să îngreuneze cu datorii și ultimul petec de pământ al părinților și de altcum îngreunați.

Un atare caz se repetă în anul acesta.

De odată cu celalalte volnicit, ministrul respinge stipendiile votate pentru anul școlar 1904/5 și respinge totodată și bugetul fondurilor.

Rămân deci stipendiile a se vota din nou, și când vor sosi — la primăvară — rămân a fi casate, căci anul de școală va fi pe sfârșite. Și mai rămâne, ca în celalalt an manevra să se repete... și bieții tineri rămași fără stipendii să fie siliți a-și întreprinde carierele.

rală, ci se provoacă chiar o — prostire (iertermi-se expresia venită în pană).

Pentru noi, Românii de-aici, se zice că nu ar fi de trebuință altă știință decât aceea care se dă elitei tinerimeii la universitățile din Budapesta și Cluj, — și la academiile de drept de prin alte orașe. Și cât de dureroasă impresie îți face când vezi că tineri profesori, profesori „specialiști“ în limba română, ești din acele înalte școli (onoare excepțiilor) nu știu să scrie ortografic și admisibil ca stil, cea mai modestă scrisoare!

Fără indoială, firile alese răsbat prin beznă, cu dela sine putere însă; dar masa mare nu-i compusă din geniali, — și apoi în lupta vieții culturale sau de ori ce natură, masa hotărăște...

Școală românească superioară nu-i; nu e deci nici pricepere și impuls pentru carte românească; nici carte românească nu-i la îndemână decât cu mari eforturi și sacrificii, deci rămâne savurarea științei românești pentru ocazii, — destul de rare. Rămâne chiar, în unele cazuri, — un oftat...

Și dacă așa stăm cu cartea românească peste tot, — credem că nu e de prisos să ne mai oprim în special, pentru un moment, și la elita noastră, de juriști și avocați, cea mai puternică breaslă intelectuală.

Tinerii nostri dela „drepturi“ învață legile — dela facerea lumii și până astăzi și procedurile lor.

E frumoasă învățătura aceasta. Dar dacă azi pe doi trei dintre dinși discutând, discută numai despre procese și discută tot ungurește.

Și când toate aceste se întâmplă, cutează oare-cine din comisiunea fondurilor să-și ridice cu demnitate glasul în contra ilegalităților? Cutează cineva să pretindă respectarea statulelor, a acelor statute sgărcite în drepturi, pe cari Bánffy le-a pus în mâna d-lui Ciocan, spiritul, ce deschide ușa iadului.

Eată o necurmată răpire de drepturi! Eată un sistem de volnicii și de culpabile înjosiri!

Și toate aceste cine le simte?

Le simte neamul, care își vede atacate instituțiile sale culturale din acel ținut. Le simt tinerii, cari se luptă cu neajunsuri pe la universități, pe la școli înalte stingherite în cariera lor. Le simte tot Românul cu inima pentru durerile neamului său, și le vor simți amar... generațiile viitoare.

Eată încă o dovadă, că guvernele țării noastre sunt maștere și nedrepte față de noi.

Plătim din greu birul, plătim bani și vieți și în schimb, ce ne oferă? Ce nu ne trebuie!

Și dacă plătim din crunte sudori, din sărăcia noastră și dacă omenie n'avem la ei... de ce nu ne dau cel puțin pace?

Și dacă ne i-au bucătura noastră și a copiilor, căci suntem lași, de ce vor să ne ia și bucătura celor ce au să se nască?

Asta-i tiranie din partea unui guvern, ce se zice după lege! Asta-i barbarie și rușine a secolului, în care trăim.

De ce mai susțin statute și legi, dacă ei nu le respectă?

De ce ne lovesc la umbra legii și sub aparența dreptății, când dreptatea-i batjocorită?

Să ne lase în sărăcia noastră!

Noi le plătim tot ce ne cer... din munca brațelor noastre... și nimic nu le cerem.

Noi nu ne atingem de al altuia; să ne lase și ei în pace și să nu ne profaneze aceea, ce ne-a mai rămas dela părinți... scump și sfânt!

Și dacă vor să ne robească brațele noastre să nu ne robească și hrana sufletului... căci n'am da-o cu una cu două.

Îmi aduc aminte de generația trecută a advocatilor. În afară de slujbă ei discutau chestie națională, povesteau despre știință românească, deși nu aveau altă sprijină, decât: „Istoria pentru începutul Românilor“, de Petru Maior.

Istoria lui Ștefan-cel-Mare, de N. Iorga, aș vrea să știu, căți au cetit-o, din generația elitei noastre, care astăzi se ridică? Și dacă au cetit-o... numai seara tirziu, după ce și-au făcut taletul de cafeenea...

Dar nu vom urmări cercetător această taină.

Constatăm numai, cu mâhnire, că tinerimea (în total) din propriul îndemn nu cetește românește, — când legea firei ar porunci, ca tot să te rupi după „fructul cel oprit!“

Concluzia dar este: Școala ungurească ne strică sufletele tinerimeii, îi retează sborul și avântul spre idealul său firesc.

Și la aceasta să nu se poată ajuta?

Guvernele țării noastre de trei decenii călăresc pe „idea“ maghiarizării, — ce e drept fără rezultat, față de poporul nostru, peste tot. Resultatul pozitiv la care ajung ei nu e o primejdie pentru noi; dar un mare neajuns pentru noi e în reversul monedei, în represaliile ce le aduc cărții românești din România liberă, care este isvorul fericirii și vieții intelectuale pentru noi.

Dacă vor merge lucrurile tot așa înainte, ne vom pomeni că nici Vasile Alexandri, nici Eminescu nu vor mai avea intrare liberă în țara noastră; căci Alexandri a scris despre Moș și Săcuț; Eminescu cântă pe Ștefan cel Mare... Cum de n'au fost încă confiscați?

Românii din valea Someșului, fiți treji!
E aproape... ora de încercare!

Ovidiu.

Din Budapesta.

Trebile din Budapesta merg strună. Situația politică mereu se încurcă. Săptămâna trecută după scandalul întâmplat în dietă se zvonia, că în partidul guvernamental se va produce o spargere, deși nu periculoasă pentru a crea guvernului o situație grea. De 13 este numărul celor ce au părăsit până acum tabera liberalilor. Din Budapesta se vestește acum că ministrul de justiție Dr. Plósz va primi solidaritatea cu opoziția și va lua poziție în contra guvernului. În chipul acesta a anunțat premierului demisia sa din portofoliul ministerial. În consiliul ministerial de ieri c. Tisza a rugat pe colegul său disident să aștepte cel puțin până după terminarea crizei. După multe căpătueli ministrul au reușit să abată pe Plósz dela gândul acesta atât de sinistru pentru poziția lor.

De odată cu asta vine din Pesta și știria, că Széll Kálmán și-a depus mandatul. Vestea asta fu colportată mai zilele trecute, dar acum deveni fapt complinit.

Răsboiul ruso-japonez.

Asediarea Port-Arthurului

Londra, 21 Nov. Consulul rusesc din Port-Arthur a scris o epistolă la Tși-tu, în care aduce amănunte asupra asediului. Spune, că Japonezii folosesc bombe elipsoide, cari explorând umplu cu un miros greu aerul, dar aceste gaze nu cauzează moarte. Japonezii primesc și acum trupe de sprigin. Mai pe urmă armata japoneză a primit din Dalny 50 tunuri, pe cari Japonezii afirmative le-ar fi luat ca pradă dela Ruși. O parte a tunurilor este deteriorată, partea cea mai mare însă este bine păstrată. Armata japoneză a primit și cinci tunuri grele de asediu.

Iar dacă e vorba despre „cartea“ ce ni-o dau ei, despre Mihai Viteazul, bunăoară, în istoria milenară a Ungariei („maghiarilor“) [10 volume] sunt scrise numai trei pagini, în cari e injuriat „perversul și crudul valah“ Domn al Ardealului! Carte românească despre acest Arhanghel românesc, nu mai are intrare în patria noastră...

Dacă așa trăim, așa suntem strimtorați, nu e tocmai de mirat, că ne bucurăm de o generație, ce e caracterizată mai sus.

Dar trebuie făcut ceva!

Această situație nu e de tolerat. Trăim sub o vitregă stăpânire, să ne ajutăm din puterile noastre și să ne ajute cei-ce pot și au inimă pentru noi.

Primul pas ce ar fi de făcut, este să i-se atragă atențiunea guvernului țării noastre, că și în Rusia absolutistă se admite intrarea cărților chiar revoluționare, scrise pentru intelectuali, iar nu pentru popor.

Să se întrevină la guvern, ca să ridice rușinoasa barieră ridicată în Carpați în contra științei și literaturii românești. Nu politică, ci știință și literatură românească vrem și dorim, intrarea pe de-antregul a acestui ram de putere românească și la noi, o vrem! Și vom mulțumi celor ce ne ajută, — lăuda-vom pe ceice ne vor da această posibilitate.

Trimitem această vorbă celor mari Frați, și vom discuta într'un număr viitor ce ar fi de făcut din partea celor mai mici.

Tuli.

Stoessel rănit.

Paris, 21 Nov. Asupra rănirii generalului-comandant Stoessel, care veste a străbătut cu câte-va zile mai înainte presa europeană, se vestește din Tsi-fu cu datul de erl următoarele:

Generalul Stoessel comanda singur o trupă, care făcuse e izbucnire din fortăreață. O ploaie deasă de gloanțe a întimpinat armata japoneză, care nu peste mult timp s'a retras. In cursul luptei un glonte a nimerit partea stângă a obrazului lui Stoessel. Alte informațiuni însă spun că rănirea generalului trebuie să fie gravă, dacă, în telegramele sosite la Petersburg se afirmă că starea lui Stoessel poate inspira îngrijiri. Deci se poate lua ca sigur, că Stoessel de fapt a fost rănit. Este interesant, că soția lui Stoessel, care pe cum se știe de asemenea se află în Port-Arthur, desvoaltă un curaj de adevărat erou. Ea însoțește pe bărbatul ei pretotindeni, îl curagiază și însușitește soldații pentru rezistență. O prietină de a doamnei Stoessel din Petersburg a primit dela aceasta o scrisoare, în care i-se scrie, că garnizoana Port-Arthurului este de 28.000 soldați (?). Toți soldații sunt pregătiți să moară și nici voiesc să audă de o capitulare. Ziarele rusești citează o frază rostită de Stoessel, care sună astfel: „Sărbătorile Paștelor ce vom ajunge în Port-Arthurul rusec“. Deci generalul speră să poată apăra orașul până la Paști.

Din Mandciuria.

Berlin, 21 Nov. Luț „Berliner Lokalanzeiger“ i-se anunță din Mucden, că pauza introdusă după lupta dela Șaho ține și acum. Trupele dușmane stau arangiate în front lung de 60 kilometri și la distanța plumbului una de alta, așa că lupta e permanentă între dînsele. Avantgardele din prima linie stau sub arme și se supraveghează mereu din sanșierele de tir.

Transportul victualialilor în tabera rusească se face destul de regulat, însă procurarea de nutreți întimpină greutăți, fiind trenul de lipsa pentru transportarea altor lucrări. Pe partea Japonizilor se fac mișcări de trupe, dar nu se poate afla din ce motiv. Peste tot asupra situației nu se poate face o idee clară. În multe locuri între trupele adversare s'au produs zone adevărat neutrale, de unde soldații aduc lemne, apă, etc. în tabera lor.

În Mucden situația în general este liniștită. Prăvăliile s'au deschis din nou, ear Chinezii transportă cu câștig uriaș pe sama armatei rusești tot felul. Rușii plătesc cu bani gata repede și fără tocmeală. Situația populației însă este foarte deplorabilă. Țăranii sunt privați de toate. Mucdenul este năpădit de refugiați. Din cauza numărului lor prea mare nu este loc unde să fie ocrotiți, așa că moșnegii și copiii per de frig și de foame pe strade.

Din străinătate.

Dela patriarhie. La Constantinopol, membrii sinodului, reprezentanții marelui bisericii, în cap cu principele creștinismului ortodox duc o luptă fanatică de exterminare, unii împotriva altora, de mai bine de șase luni de zile.

La început, neînțelegerile între prelați au izbucnit din motive pur politice, din considerațiunile etnice, anume din faptul că Patriarhul se arată tolerant față de pretenșiunile eclesiastice ale Românilor. Dacă Patriarhul ar fi renunțat la politica lui de toleranță și echitate, conflictul părea că se va aplană. Despre aceasta afacere s'a discutat și în consiliul de ministri otoman care însă până acum n'a dat nici o soluție diferendului, și aceasta va dura mult, credem, pentru-că poarta vrea să slăbească autoritatea morală a bisericii, a patriarhului și a sinodului, căci numai așa, prin slăbirea creștinilor, domnesc și stăpânesc Turcii.

Deschiderea skupștinei din Serbia. În ziua de 4 Noembrie st. v. a fost deschisă skupștina printr'un discurs al tronului.

Între altele regele declară, că relațiunile Serbiei cu statele străine și mai ales cu monarhia vecină (Bulgaria), sunt normale și amicale.

Acțiunea reformelor în vechea Serbie și Macedonia cu concursul celor două puteri pe deplin înțelese, Austro-Ungaria și Rusia a fost urmărită și în anul acesta. Speranța nu este exclusă, că factorii interesați vor reuși să creeze condițiuni pentru progresul pacific al acestui ținut.

Discursul tronului, vorbind apoi de politica interioară, constată situațiunea favorabilă financiară și exprimă speranța că, scurcina își va îndeplini și în viitor datoritiile sale în folosul dezvoltării patriei.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 23 Novembre 1904.

— **Despre regina Elisabeta a României.** Regina Elisabeta (Carmen Sylva) a trimis o scrisoare ziarului „Neue Freie Presse“ cu rugămintea ca de aci înainte să nu i-se mai trimeată manuscrite pentru aprobare. Cu toate că Regina se scoală foarte de dimineată și lucrează dela 8 ore dimineata și până noaptea târziu, îi este totuși peste putință de a judeca toate lucrările ce i-se trimet.

Număroase reuniuni de binefacere stau sub protectoratul reginei, care cere să i-se trimeată zilnic rapoarte despre mersul lor. Afară de aceea, zi cu zi se adună grămizi mari de petițiuni pe masa ei de scris și regina se interesează de aproape de toate aceste cereri căutând să ușureze mizeria care domnește într'o parte a țării. Prin urmare, este peste putință ca regina să poată răspunde la toate câte i-se fac din toate părțile lumii, mai cu seamă în afaceri literare.

Ea se roagă dar să nu i-se mai trimeată lucrări inoportune. Regina găsește numai cu mare anevoință timpul de a se ocupa cu propria ei activitate literară, și își sacrifică ore de somn pentru-ca să facă corecturi la propriile ei coale de tipar. În fine, nu trebuie să se treacă cu vederea că Carmen Sylva nici odată n'a pretins ca alții să-și pierdă timpul cel prețios. „Ea nici odată în viața ei n'a trimis vre-un manuscript vre-unui poet“.

— **Din memoriile unei Regine.** Carmen Sylva publică în numărul cel mai recent al revistei „North American Review“ amintiri emoționante din războiul de independență, la care a luat parte ca îngrijitoare a răniților din lazaretele românești.

„N'a fost un lucru mic — zice augusta scriitoare — mai cu seamă că pe atunci nu exista „Crucea roșie“ ci numai trăsuri sanitare aduse în grabă la locul desatrului puteau, dacă era nevoie, să aducă vr'un ajutor momentan. De abia în timp de războiu se poate vede cât de nesuficiente sunt instituțiunile de ajutor: stocuri mari de așternuturi și materialuri de bandajare cari îți păreau nesfârșite, se desfăceau și întrebuițau în timp de puține ore și atunci rămănem fără ajutor și eram nevoiți să primim fără a putea sări în ajutor, cum săngerau număratoase vieți de oameni, cari ar fi putut fi salvate, dacă am fi avut la îndemână numai o cantitate cât de mică de scamă sau vată. În timp de pace nu ne putem face o idee clară despre numere, în războiu de abia înțelegi ce înseamnă numerele seci când e vorba de 1000, 2000, 4000 răniți“.

În continuare ne zugrăvește Carmen Sylva un tablou îngrozitor despre moartea unui soldat, care a voit să se sustragă îndatoririlor sale militare. „Puteam să văd dela o mică distanță — zice Carmen Sylva — cum tremura sub acest nenorocit patul. Când mă zări, încercă să sară din pat: căzu însă în genunchi, căci îngrijitorii îl țineau în loc. Cu mâinile strâns împreunate, ca și când ar voi să se roage, începu să mi-se spovidească în adevăratul înțeles al cuvântului, în timp ce dinții din gură-i clănțăneau și un cutremur înțepit îi cuprinse trupul.“

Era galben ca ceara, o rană puricioasă i-a otrăvit sângele și ochii-i sticloși de durere aveau

o expresiune atât de îngrozitoare, încât mă cuprinsese frica și o nespuse milă. „Da, am făcut aceasta — șopti nenorocitul cu buze tremurătoare — „m'am gândit la mama mea, da, la biata mea mamă — și atunci mi-a șoptit dracul: Un glonț! și atunci ești rănit și te vor trimite acasă. Am făcut aceasta și acum trebuie să mor, sunt ucigaș și voi ajunge pentru vecie în iad... da, pentru vecie! Dracul mi-a șoptit-o. Numai pământul și pușca mea știu ce am făcut și acum sunt un nemernic, un ucigaș. Iadul și-a deschis gura! Vai, o simt, m'au cuprins deja flăcările Eartă-mă, eartă-mă! Dă-mi pace, înaintea de a mă înghite iadul“.

„Am încercat — continuă Carmen Sylva — să-l mângâi cu mila și bunătatea lui Dumnezeu; nu știu cât va fi mai vorbit, atât numai îmi aduc aminte că toți răniții din apropiere s'au ridicat din paturile lor și ascultau, albi de groază, cuvintele nenorocitului.“

Medicii stăteau adânc emoționați în jurul patului de moarte, în care un biet flăcău, care poate n'a comis nici un rău până în acest moment fatal, se credeă osândit și dat pradă cumplitelor chinuri ale iadului...

Ziua următoare se lăsase peste câmpii o ceață deasă de toamnă, care împedica vederea obiectelor din apropiere și împrejurime. Prin ceața nepătrunsă se apropia de lazaret o femeie desculță însoțită de bărbatul ei, o zăream cum se oprise în calea ei, strigând soldații de pază. Înaintea de a fi putut interveni, femeia întrebă de la fiul ei și unul dintre soldații răspunse îndată fără să mai cugete: „Aici în patul acesta a murit ieri noapte“.

Biata femeie căzuse în genunchi ca lovită de trăsnet, își bătă pieptul și rupându-și hainele de pe trup, chema necontent pe fiul ei: „Radule, Radule“ — strigatul acesta răsună îngrozitor prin liniștea dimineții de toamnă.

Nu era chip să mulcomești pe biata femeie. Într'un târziu se ridică dela pământ și porni înapoi, deși doream să rămână deocamdată în lazaret, spre a se odihni.

Bătrâna porni la drum și în negura dimineții și se părea că figura ei, ce se îndepărta, se înălța tot mai mult, pânăce dispăru învăluită de ceață deasă... auzeam răsunând bocetele ei, cari devenira tot mai răgușite, pânăce încetară. Dar cât voiu trăi, voi auzi răsunând în urechile mele strigatul eșit din sufletul mamei desperate: „Radule, Radule!“ — Un alt caz. Un glonte dușman rupese unui soldat de rând, rănit de moarte, falca de jos, în cât de abia mai putea vorbi. El rugă pe o îngrijitoare să-i scrie următoarea scrisoare, adresată nevastei sale:

„Nădăduiesc că scrisoarea aceasta te va găsi cât mai fericită. Ce mă privește pe mine, află că sunt bine (soldatul zăcea pe patul de moarte) și că stau în ospitalul principesei. Sunt rănit la piept“.

„Ce spuți Nicolae — îl întrerupse fata căreia îi dictase cele de sus — „tu spuți minciuni, tot ce-ai spus să scriu, sunt neadevăruri!“

„Ce crezi d-ta — zise rănitul încet și serios — să-i scriu adevărul, ca să-mi devină necredincioasă“...

„Era din cale afară curios — mai adaugă Regina — să observi cum supoartă răniții aparținătorii diferitelor națiuni durerile crâncene cauzate de răni. Turcii se arătau foarte liniștiți. Rușii erau aproape indiferenți, Români erau agitați sau foarte deprimați. Ei primeau pe mamele lor, venite în lazaret, ca să-și mai vadă încă odată copiii răniți, cu vaete și suspine și le sărutau mâinile. Pe nevestele lor de abia le salutau. Țiganii plâneau ca niște copii...“

Nu puțin din cei răniți și ceice zăceau pe patul de moarte m'au chemat în zilele acele triste cu înduioșătorul nume de „mamă“.

— **Demonstrațiunile pro și contra la universitatea din Budapesta.** Cetim în ziarele din capitală, că Luni universitatea din Budapesta a fost teatrul unor demonstrațiuni mai calme, dar cari probabil vor lua un caracter mai serios, la caz că situația actuală va fi mereu aceeași. Celebrul Wlassics fostul ministru al cultelor, avea să țină oară — (căci știm că după ce s'a retras dela guvern, a fost de nou numit profesor la facultatea juridică.) — O parte a tinerimei a venit la idea că e bine să-și arate simpatiile față de celce a părăsit tabera guvernamentală căci Wlassics este și deputat — și

să-i facă parte de câteva „ovațiuni entuziaste“. Când Wlassics părăsi odaia profesorală ca să intre în sala unde avea să-si țină oara, eată că „tineretul“ l'a întâmpinat pe coridor cu *élfenuri* la adresa lui și *abzuguri* la adresa lui Tisza și mamelucii săi. Apoi l'au luat și l'au ridicat pe sus, și l'au dus în sală până la catedră, unde Wlassics a mulțumit tinerimei pentru ovațiile și manifestațiunea spontană a iubirei și alipirei la idealurile națiunii. Ceeacă a făcut el, a izvorit din profundă convingere de principii, declarând că contrar convingerei sale niciodată n'a procedat. Roagă tinerimea că dacă nutrește simpatii și dragoste pentru persoana sa, atunci să se rețină dela demonstrațiunile zgomotoase între păreții almei matre. După aceste puține cuvinte cătră demonstrații, Wlassics a părăsit sala între strigătele de élfen ale ascultătorilor săi. Insa asta n'a fost totul. Profesorul Nagy Ferencz încă avea să țină oară. Când sfârși deci tinerimea cu manifestația pentru Wlassics, s'a hotărât să facă o manifestație și lui Nagy Ferencz, care este deputat guvernamental — dar manifestație, de care N. Ferencz de sigur că n'ar pofti să aibă parte.

Spre regretele generale ale dornicilor de gălgăie Nagy Ferencz n'a venit la oară: de sigur a simțit Magnificența Sa, că pe așa timp când opoziția parlamentară poartă lupta pe moarte și viață împotriva celor cu cari se află la un bld, nu e consult să se arate în mijlocul tinerimei. Astfel terminându-se programul demonstrațiilor, la rugarea notarului senatului universitar, el au părăsit universitatea, care imediat a fost încuiată pentru a tăia în felul acesta baza unor demonstrațiuni și mai periculoase, de cari a mai văzut aula. Eșită tinerimea la stradă, un grup de vreo 200 studenți, demonstrând zgomotos în contra guvernului și mai ales contra lui Tisza, cânta Kossuth-nóta și aclamând pe Wlassics, Kossuth, Apponyi, Széll etc. După ce terminară pe stradă, procesiunea la politehnic, unde voiau să dea de știre și tehnicilor, că „universitatea s'a pus în mișcare.

Mica gardă a și crescut până la 500—600 cari începură să tranverseze străzile aclamând mereu casina, pe Andrassyesti, și huiduind guvernul și pe Tisza. Când entuziasmul pe de-o parte, și amărăciunea pe de altă parte a ajuns la culme, un corifeu dede semnalul ca convoiul să procedeze la palatul ministrului president. Dar chiar în momentul, când, această sublimă idee se concepușă, veniră polițiștii în galop, somând pe manifestanți să se împrăștie. Răspunsul din partea acestora a fost cântecul lui Kossuth, sub durata căruia tinerimea a început mereu să se împrăștie, și astfel să fie restabilită ordinea pe străzi.

Mănezi demonstrațiunile s'au repetit la universitate. Nagy Ferencz de astădată n'a scăpat de huiduiele ascultătorilor. La 10 ore când Nagy F. avea să țină ora din dreptul comercial și cambial, un grup de vreo 300 manifestanți a început să demonstreze contra mamelucului. Cu mare greutate au putut pedeli să facă drum profesorului prin rîndurile dese ale studenților. Intrat în sală profesorul Nagy a început prelegerea în fața unui auditoriu de 17 studenți, car' partea cea mai mare s'a postat în fața sale unde avea să țină oră un alt profesor mameluc, deputatul și fostul ministru de comerț Lang. Prin zând rectorul veste despre cele ce se petrec între zidurile universității, a afișat pe tabla neagră un advertisement pentru tinerime, admonind-o să păstreze ordinea și să se poarte conform demnității ce se cuvine unul universitar. În urma unui ordin al rectorului poarta principală fu încuiată, car' tinerimea nu poate intra în universitate fără indice. La poartă sunt postați doi servitori cărora tinerimea are să-le arate libelul pentru prelegeri.

— **Furt la biserica din Curtiel.** În noaptea spre 6/19 Noembrie a. c. — un fur spărgând ferestra de cătră mează-noapte din partea sf. altar, — cu ajutorul unei scări furate din vecini — a putrns în sf. biserică cu scop d'a sparge cassa verthemiană și a duce banii. — Deși lucrând cu chieși false, totuși n'a izbutit a deschide cassa, dar a strieat încuietoarea de frunte și a spart ușa de lemn a postamentului de jos în care fiind numai lumini, n'a dus nimic. A cercat apoi la dulapul epitropiei din care — stricând lăcatul — a furat banii, circa 5 cor., ce căți au fost de toți încassați. Nemulțumit cu atăta, a spart ușa sf. altar și acolo, ca un păgân — cu mâni diavolești a

descuiat sf. chivot crezând că va afla banii; a mers la sf. proscomidie unde dezlegând sf. vase a furat sf. copie (sulița) și lingurița de cuminecat care a fost de argint. Crucea și sf. potire deși de argint, nu le-a dus având inscripții pe ele. Altă pagubă n'a făcut — deși foile străine au scris — că a spart cassa și a furat banii, acțiunile și libelele de depunere.

Hoțul a ieșit pe ușa de cătră mează-zil, care fiind pe dinlăuntru încuiată s'a folosit de cheia care a fost la ușă.

Scara a lăsat-o în biserică.

Furul sacrileg nu s'a găsit încă și jandarmaria îl curentează. — *Ioan Nicorescu par. ort. rom.*

— **Spre știință.** În cronica noastră rimată de Duminecă s'a strecurat o regretabilă acuzațiune la adresa părintelui Micloși, preot în Covăsint, care era pus între preoții slabi, căzuți, cu ocazia alegerilor congregaționale, unealtă în mâna stăpânirii.

Simțim o deosebită plăcere putând să restabilim lucrurile: părintele Micloși, ca și în trecut, așa și cu acest prilej s'a purtat brav. Cronicarul nostru a fost indus în eroare când l'a acuzat.

— **Intimpinare.** Subscrișiți vă rugăm respectuos a publica în ziarul d-voastră următoarele:

Pe timpul alegerilor congregaționale din multe părți s'a scris multe. Astfel în nr.ii din 30 Oct. și (6 Nov. n.) ai „Tribunei“ de pe timpul acela s'a scris ceva despre alegerile la comitat din Torace. În nrul. prim a apărut în rubrica „noutăți“, iar al doilea un articol sub titlul „Din Toronto“. Ambele articole în treacă s'a ocupat și cu noi învățătorii. Intre altele autorul articolelor din chestiune a zis, că inspectorul regesc, din Beclheretul-mare, cu câteva zile înainte de alegeri, cercetând școalele confesionale din Torace, ar fi avut rol și ca corțeș pe lângă candidatul oficios, recomandat de comitat, intimidând pe învățători a vota pentru acel candidat. Ne restrângem numai la șirele acestea, fiind vorba de noi, de altă parte nu putem sta de vorbă cu autorul acelor articole, fiindcă dînsul n'are cetezanța a-și iscăli numele adevărat, ci stă ascuns sub anonimul „un corespondent“. Noi însă fi dăm dreptatea, a se ascunde, de oarece acele articole le-a scris cu multă preocupățiune, și nu conțin alta, decât curata minciună. Nu este adevărat, că inspectorul regesc ne-a terorizat. Scopul vizitațiunii a fost curat de interes școlar. S'a interesat de cauzele școlare, s'a purtat foarte fin și afabil cu toți învățătorii, dar despre alegeri, cari aveam să se întâmple mai în urmă, inspectorul n'a amintit nici măcar un cuvânt. Ne-a surprins foarte îndrăzneala celui corespondent a păși în fața publicității cu minciuni, cari sunt productul său propriu. După vocabularul celui corespondent suntem caracterizați ca niște oameni fricoși și slabi, ceace o respingem cu indignare și datorință avem a ne apăra contra atacurilor nebasate. La scrisese corespondentului din chestiune, cu aceea îi răspundem, ca să-i fie rușine, dacă așa își prețuiește pe învățătorii săi.

Mulțumindu-vă Stimabile Domnule Redactor pentru ospitalitatea ce ni-ați dat-o în ziarul ce-l redactați și asigurându-vă de stimă ce vi-o păstrăm. Remănem: *Toracul-mic*, la 18 Noembrie 1904 n. Petru Mihaiu, inv. Demian Terlăiu, inv. Georgiu Serb, inv.

— **Crimă și sinucidere.** Din Deva ni-se scrie: Duminecă la ameazi Alexandru Igna (fratele învățătorului d. aici Nicolae Igna) — om în stare materială bună, mergând acasă au început ceartă cu muere-sa, care a fost de religione reformată, din ceartă a început bătaia și atât a bătut muerea pânăce cătră 4 ore după ameazi a reposat. Atunci bărbatul a îmbrăcat-o în vestimintele curate și punându-o în pat s'a dus după mamă-sa care șede în vecini cu alt fecior căsătorit, a chemat pe mamă-sa la el acasă și sărutându-i mâinile s'a rugat să îl ierte că el merge și să spânzură. S'a și dus numai decât în grădina casei unde până a fi împiedecat, s'a spânzurat de un pom și lor aflat numai decât însă era deja mort. Eată un exemplu trist, pentru Români cari se căsătoresc cu femei străine, se dau beției și se nefericesc.

— **Teatrul român în Sebeșul-săsesc.** Sâmbătă în 26 Noembrie st. n. 1904 dă bursierul „Societății fondului de teatru român“ Zacharie Bârsan, o reprezentație teatrală în sala cea mare

dela Hotel „Leul de aur“ din Sebeșul-săsesc. Program: *Jean Marie*, dramă într'un act de * * * Persoanele: Jean Marie, (Zacharie Bârsan), Te-reza, (Marioara Muntean), Joel, * * *. Declamații. Bacalaureata, comedie într'un act localizată din franțuzește de N. Tincu. Persoanele: Sterie, (Zacharie Bârsan), Agripina, (Marioara Muntean), Joan, (Ambrosiu Tătaru). Începutul la 8 ore seara, prețul de intrare: Locul I. de persoană 1.50 cor., locul II. 1.20 cor., loc de stat 1 cor. Galerie 60 fil. Venitul se adauge fondului văduvelor și orfanilor de meseriași. Biletele sunt numerizate și se află spre vânzare în prăvălia d-lui Victor Săbăduș seara la cassă. După producțiune dans. Signii pentru dans 40 fil.

— **Descoperirea unui mijloc contra anghinei.** Eată cum descrie o femeie această descoperire a sa personală: Fetița mea de 3 ani m'a deșteptat prin tusa sa care-mi slășia inima. Eu încălzii repede puțină apă la o lampă de spirt, muiaș un flanel în apa încălzită și am înfășurat cu el pieptul fetiței. Apoi am pus ceapă feartă în stare ferbinte la tălpile fetiței și i-am dat după aceea puține picături de sirup. În decurs de 1/2 oră fetița era pe deplin sănătoasă. În caz că copilul are atacuri grele, îi mai dau și o linguriță plină cu alaiun și zăhar în părți egale și rezultatul e foarte bun.

— **Trei nihilisti** dinte cei mai faimoși, fostul colonel Aschenbrenner, Vasile Ivanov și d-ra Vara Finger, cari erau deținuți de 20 ani în fortărețele dela Schlüsselburg Petre și Pavel, au fost deportați în Gubernia Archangel, unde vor rămânea internați pentru restul vieții lor.

Ei au fost osândiți în 1884.

— **Guvernul sârbesc** a încheiat cu cel unguresc un contract pentru așezarea unui telefon între Budapesta și Belgrad. Astfel va fi unită și Viena, prin telefon cu Belgradul.

— **Haine scumpe.** La un bal ce s'a dat de curând la Londra, o doamnă din înalta societate engleză, a purtat un costum de o imensă valoare. Acest costum era preșerat de sus până jos numai cu mărgăritare și briliante. Numai singurul pantofl cari erau plini de perle, au costat peste 5000 lei.

— **Acorduri revoluționare în Rusia.** Tăciunele ascuns în cenușă arde mereu și așteaptă timpul când va avea să producă o flacăra uriașă, care să incingă întreaga Rusie. O telegramă vestește, că cu ocaziunea unei festivități la universitatea din Kazan un student armean a întrerupt pe profesorul Kopustin în vorbirea sa strigând: «Nu de asta avem noi nevoie!» În urma asta un grup de studenți a mers pe trepte, desvâind un steag roșu și cântând Marseil-leza. Acest grup voia să meargă în fața teatrului, dar a fost împiedecat din partea poliției, care i-a împrăștiat. Seara în garderoba școalei teologice superioare s'a aprins în cuptor o cantitate mare de praf de pușcă, dar nu s'a întâmplat nimic.

— **Statistica anuală publicată de guvernul Indiei.** În privința numărului de persoane cari au perit în cursul ultimilor 12 luni, în urma mușcăturilor de fiare ori reptile, stabilește, că au fost omorâte 26.002 persoane; 1046 de tigri; 509 de leoparzi; 377 de lupi; 904 de alte fiare sălbatice, ear 23.166 de reptile.

În acelaș restimp au fost împușcate 14.983 fiare sălbatice și 71.284 șerpi.

— **La fondurile „Reuniunii sodaliilor români din Sibiu“** sau mai făcut următoarele dăruiri:

Neconsolații părinți George Ittu, paroh în Vale și Ana Ittu n. Stirmin și frățiorul Aurel Ioan, în nemărginita lor durere dăruiesc întru vecinica odihnă a sufletului răposatului lor fiu respective frate Octavian G. Ittu, fost școlar în clasa III. normală a școalei ev. luth din Sibiu, anume fondului „Daruri de Crăciun sâracilor nostri“, fondului „Masa învățăcelilor meseriași“, fondului „Vă-

duvelor și orfanilor meseriașilor" și „fondului de 20 bani, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare", fiecare câte 5 cor. 20 cor.

La acest din urmă au mai dăruit profesorul seminarial Nicolae Vătășan, 10 cor., Traian Petrișor, nou hirotonit paroh în Gușteriță și soția sa Livia n. Balaban; nou hirotonitul paroh George Vasu din Voila și soția sa Eivira n. Sghlimbea; Dr. Ioan Dobre, profesor și funcț. consist.; Il. Gonța, nou hirotonit paroh în Țintari și soția sa Silvia n. Romanul, Aron Mețianu, paroh în Norich și soția sa Maria n. Micu, fiecare câte 1 cor.; Ioan Silaghi, nou hirotonit paroh în Idicești și soția sa Emilia n. Nicolescu, 2 cor.; Ilie Simțion, sodal pantofar și d-șoara Anna Wagner, ambii 40 bani; Ioan Nicolau Inv. (Agris), drept implorare a binecuvântării cereștii asupra familiei sale, 1 cor.; elevii cursului III. teologic al seminarului „Andreian": Octavian Andreiu, Moise Balea, Alex. Borda, Vasile Buta, Nicolae Cerbicean, Nicolae Chicomban, Nicolae Constantin, Romul Constantinescu, Ioan Ganea, Ioan Indreiu, Alexiu Latiș, Zaharie Manu, Pompeiu Morușca, Ilarion Plotogea și Ioan Berghea, cum și următorii elevi ai cursului I: Traian Achim, Oct. Costea, Stefan Hărăguș, Laurențiu Maxim, Iosif Nicoară, Vasile Păltinean și Victor Slăvescu, fiecare câte 20 bani, dl notar Ioan Florian din Laz, 5 cor. (Costatăm în același timp, că publicarea numelui dlui Florian între dăruitorii din Rehau cu 10 bani, s'a făcut din o eroare regretabilă); dl notar Alexandru Neagoe, soția sa Elena și sorioara sa Matilda, dela toți 1 cor.; George Barbat, notar substituit (Poiana), 40 bani; Ioan Roman, paroh (Tălmăcel), soția sa Iustina și cumnată sa văduva Maria German (Mohu), toți 1 cor. Victor Tordășian, 10 bani.

La fondul „Masa învățăcelor" au dăruit la inițiativa parohului Ioan Alexandru din Ilimbav, membrii sinodului protopresbiteral electoral al tractului Agnita, întruniți la alegere de protopresbiter, cor. 13.30; ear' la fondul „Daruri de Crăciun". secretarul consist. Dr. George Proca scăpând de o nenorocire, 3 cor. și restauratorul Iosif Barbu, crucerii din „Cutie", cor. 8.30.

— Act de pietate. „Drapelul" scrie: Eri în 8 Novembre s'a celebrat cu deosebită pompă în biserica mare română gr. or. din Lugoj parastasul pentru fericitul Vasile Iorga-Burencia. Actul a fost celebrat de Prea On. domn protopresbiter Dr. George Popoviciu, azistat de On. domni preoți: Iosif Tempca, Nicolae Bireescu și de dl diacon Mihail Gaspar. Responzoriile au fost cântate de corul „Reuniunii române de cânt și muzică din Lugoj" sub dastera conducere a dlui I. Vidu. Pe lângă un public ales și numărös, a luat în corpore parte și „Reun. meseriașilor rom. din Lugoj", al cărei prim vice-president a fost fericitul în Domnul. După terminarea parastasului, corporațiunea măestrilor, dimpreună cu numărös public, a trecut în localitatea „Reuniunii măestrilor români din Lugoj", unde s'a inaugurat solemn portretul fostului prim v.-president Vasile Iorga Burencia. Cuvântul festiv l-a rostit pâr. diacon M. Gaspar relevând în frumoase cuvinte meritele neperitoare ale defunctului. Apoi s'a servit o somptuoasă pomană, din partea on. familiei, în decursul căruia s'au rostit mai multe discursuri. Au vorbit d-nii Dr. G. Dobrin pentru buna înțelegere, I. Vidu pentru întărirea spiritului de asociere, V. Dobrin, N. Bogdan, A. Gina, I. Tuculia, etc. Notăm că din prilejul acestui solemn act de pietate s'a pus baza unei fundațiuni numite „Fundațiunea Vasile Iorga-Burencia" și spre acest scop Prea stim. familie a depus la banca „Lugojana" din loc suma de 200 cor. Mențiunea fundațiunii e ajutorarea meseriașilor români lipsiți.

— Rusia în fața unei catastrofe. Scenele de desordine ce se petrec zilnic în Rusia europeană sunt preludiul unei catastrofe ce în curând se va produce în imperiul Țarilor, un val-virtej cu care nu se va putea compara decât numai revoluțiunea cea mare din Franca de la 1789 până 1793.

Un mare personaj rus a declarat unui corespondent al ziarului N. F. Presse următoarele: „Noi suntem guvernați d'o Cameră de funcționari, cari n'au aceleași interese cu ale poporului. Ei nu țin decât numai la îmbogățirea lor. Țarul, chiar dacă ar vrea, nu poate să afe adevărul despre imperiul său, din cauza celor cari l' înconjoară, și cari, după expresiunea personajului rus, nu sunt decât niște anarhiști în funcțiune. Ei îl împiedică pe Țar d'a se apropia de popor, d'a acorda oarecari libertăți.

Din cauza aceasta viitorul Rusiei va fi grozav ori cum se va sfârși războiul. Dacă guvernul va eși triumfător, se va inaugura o epocă de reacțiune de teroroare, ce în mod fatal va atrage după sine o revoluțiune iar e inevitabilă. De aceea poporul se roagă la Dumnezeu ca Kuropatkin să fie bătut.

În decursul declarațiunilor sale, personajul rus fiind întrebat de jurnalistul vienez dacă e adevărat că poporul moare de foame, pe când în buget se arată excedente: dacă e adevărat că domnește o corupțiune formidabilă în biurocrația rusă; dacă e adevărat că la palatul imperial e un regim de pretoriani ca în Roma decadentă: d'nsul a declarat că da, totul e adevărat, — și că Rusia merge spre o cataclismă.

O descriere detaliată a stărilor din Rusia se găsește în o carte apărută de curând la Frankfurt a. m. 1904 intitulată „Vor der Catastrophe", înaintea de Catastrofa, de Hugo Ganz.

Atragem atenția on. public asupra anuțului lui Igaz Sándor.

— Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).

TELEGRAME.

Londra, 21 Nov. Standard anunță din Sanghái cu datul de 20: Un vapor sosit dela Tsi-fu aduce vestea, că împreună cu contratorpilorul Rostoropny au izbucnit și alte trei vase din port.

Tsi-fu, 21 Nov. (Reuter). Călători sosiți din Tsi-fu pretind că la 18 și 19 a reînceput asediul împotriva Port-Arthurului.

Tsi-fu, 21 Nov. Un oficiant sosit aici cu călătorii din Dalny a declarat că asediul în contra Port-Arthurului nu a început. Vestile din Dalny s'au produs în legătură cu transportarea de trupe proaspete la Port-Arthur, între cari și divizia VII, debarcată decurând la Dalny.

Tokio 21 Nov. (Reuter) Oficiul de marină anunță: La 19 Nov. 3 ore d. a. flota japoneză a observat vaporul german Badelen care mergea spre Port-Arthur. Torpilorul Tacuta a ajuns dimineata la 5 ore vaporul Badelen, care ducea o mare cantitate de vestminte de iarnă, medicamente și conserve. Căpitanul a spus, că merge la Niucivang; deocredre direcția și mărfurile de transport păreau suspecte, vasul a fost confiscat și dus la Saseho.

ECONOMIE.

Arad, 23 Novembre st. n.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere

De A. Kormos.

Traducere de Constantin Popp, funcționar la Centrala Instit. de credit și de economii „Albina". (Prețul cor. 3 broș. De vânzare la autorul editor și la librăria archidiecezană în Sibiu).

Asupra acestei noi publicațiuni găsim din peană competentă o foarte favorabilă apreciere în „Revista economică", din care extragem următoarele:

„În cariera de funcționar traducătorul a făcut experiența cât de puțin orientat sunt mulți dintre cei chemați o conduce băncile noastre și a exercia controlul asupra lor și astfel s'a hotărât a ne da în bună traducere românească mai întâiu lucrarea dlui Alfred Komos: „Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune

apărută în 1889, iar acum partea II. cu titlul din fruntea acestei notițe.

Dela aparițiunea primei broșuri d-nul Popp a fost necontent activ pe terenul literaturii economice — dovadă Revista economică — deci este foarte naturală constatarea ce o facem, că traducerea prezentă este și mai bună decât cea precedentă, ideile sunt îmbrăcate într'o limbă aleasă și clară și considerând natura materialului tractat, putem zice chiar ușoară.

Materialul întreg e împărțit în 5 părți și anume:

Partea I. tractează despre *Organizațiunea comitetului de supraveghiere* (pag. 1—26).

Partea II. despre *Activitatea comitetului de supraveghiere* (pag. 27—44).

Partea III. despre *Obligamentele și drepturile comitetului de supraveghiere* (pag. 45 și 105).

Partea IV. despre *Responsabilitatea comitetului de supraveghiere* (pag. 106—120). și Partea V. *Diposițiuni penale* (pag. 121—128).

Aceasta explicare a §§-lor cari se referă la comitetul de supraveghiere din legea comercială, cum zice traducătorul în introducere: va fi citită cu folos de toți aceia, cari din încrederea acționarilor sunt chemați a supraveghia și controla gestiunea așezămintelor noastre financiare și pentru cari publicațiunea aceasta este în special menită... ca astfel cu timpul să poată deveni ceea ce ar trebui să fie: adevărate sentințele ale legii și statutelor.

Din parte-ne suntem convinși că mai ales la noi, unde funcțiile direcționale și prin comitetele de supraveghiere la băncile noastre sunt aproape exclusiv ocupate de oameni laici în ale finanțelor, traducerea dlui Constantin Popp vor găsi cea mai bună apreciere. Este de datorința fiecărui care ajunge să exercieze o astfel de funcție, ca numai înainte să consulte aceste cărți folositoare atât în interesul propriu cât al institutului pentru care se însărcinează cu o mare responsabilitate față de lege.

Administrația și supraveghierea băncilor astăzi nu mai este atât de ușoară după cum greșit se crede mai ales la noi, cât ca să se poată face în mod șablonist. Legea comercială singură cu greu ne va putea călăuzi pe vastul teren al praxeii fiind fără experiențe sau lipsindu-ne mijloacele de orientare.

A umplea această lacună, este menirea broșurilor date în traducere de dl Popp căci în acestea se ține cont de practică cum §§-ii noii ai legii noastre comerciale ar să vină în aplicare în diferite și multilaterale chestii de bancă. Controversele cele mai antagoniste sunt desfășurate și tratate temeinic, așa că și cel mai laic, ajuns în nedumenire asupra unui sau altui cas practic, poate cu puțină muncă să și formeze un punct de vedere clar în orice situație mai complicată.

Recomandăm deci cu toată insistența broșurile dlui Popp și suntem convinși că vor găsi cea mai bună primire la toți aceia dintre noi, în a căror interes propriu le zace, ca să le dea atenția cari o merită necondiționat.

E. B.

Redactor responsabil în absența d-lui Ioan Russu-Sirianu Sever Bocu.

Editor-proprietar: George Nichia.

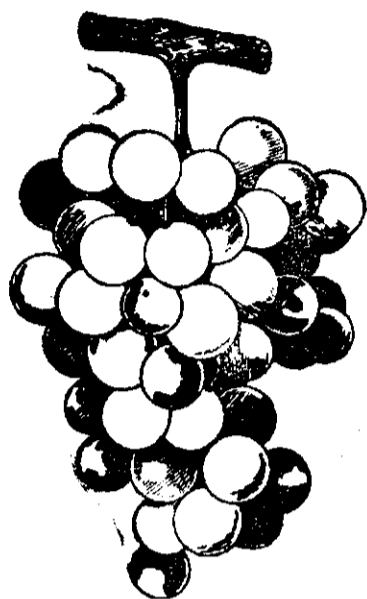
INSERTIUNI și RECLAME.

Se caută mai un candidat de avocat în cancelaria avocatului Dr. *Vasiliu Avramescu, M.-Radna.*

Doritorii să se adreseze la susnumitul avocat. 427

Plantațiune de vie 402
cu ocaziunea Milleniului maghiar Nagyösz.

Prețurile cele mai culante.

Prețurile cele mai culante.

Struguri frumoși, dăinuitori va avea cel ce va cere gratuit catalogul cu prețuri al culturii de vițe de vie celei mai mari maghiare, care a fost întemeiată cu ajutor de stat și stă sub supravegherea statului.

Compactor român în Arad.

Subscrișul îmi iau voie a aduce la cunoștința onor. public român, că reîntors din străinătate m'am stabilit în Arad, str. *Weitzer János* Nr. 7, unde mi am deschis un

Atelier de compactorie modernă,

arangiat cu mașinile cele mai nouă și mai perfecționate, sunt în plăcuta poziție a efectui ori-ce lucrări atingătoare de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenea pentru legături protoale p. cancelarie, cărți bisericești, cărți de rugăciuni pentru prea onorații domni preoți, în tomuri singuratiche ori în partii de ori-ce mărime, pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.

În speranță, că onor. public român îmi va oferi binevoitorul concurs, rămân

Cu distincă stimă

Iustin Ardelean,
compactor.

429

Comis.

Să acceptează cu 1 Decembrie a. c. în prăvălia lui *Gustav Balas, H.-Boitia I. Deva*, un „Comis“ care are cel puțin 2-3 ani praxă în marfa de băcănie, coloniale și galanterie. Ofertele sunt a se adresa la sus numita firmă.

Am onoare a recomanda sprijinului on. public

prăvălia mea de croitorie de primul rang

pentru

eroitul de haine p. bărbați

precum și

asortimentul meu bogat în stofe de modă.

Cu deosebită stimă:

Schäffer Henrik

ARAD, *Andrássy-tér* (Casa Bing)

Nr. telefonului 208. 307

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui *Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva*. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după o scurtă tolosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinăresc și viori. Să fim cu atențiune, ca pe fiecare flacon să se poată ceti numele lui *Balassa*. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor., pudră de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin poștă se trimite de către farmacistul *Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva* Deposit principal la farmacia lui *Földes Kelemen*, și drogueria lui *Vojtek és Veisz*. 367

Igaz

Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

== ARAD, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Au sosit mărfuri de earnă!

Am onoare a recomanda p. t. public magazinul meu de tot felul de ciorapi de vară, de mănuși prodiate, de mătăsă și de piele, de cămăși *Jager* și de pantaloni, de giamantane de casă, jucării pentru copii, precum și assortimentul meu bogat în humbac, brodat și pantlici și tot felul de mărfuri de *Norimberga* și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoarea atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja de mai mulți ani pe strada *Föraray*, unde se confecționează cel mai culant și elegant, și se execută prompt. — Rugând sprijinul on. public

426

rămân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

— Se primesc cumande din provincie. —

BAZAR NOU!

MARFURI NOUE!

CASĂ de MODĂ și TRUSOURI PENTRU DAME

Masztig Pál, Arad,

ANDRÁSSY-TÉR 22 sz., față în față cu casa comitatului.

Au sosit mărfurile cele mai noi pentru femei și bărbați. — Mare assortiment de:

pânze, șifon, rechisite de masă, mărfuri gata pentru dame și trusouri.

Rugând on. public să binevoiască să cerceteze cât mai des prăvălia mea bogat asortată, rămân

354

cu stimă **MASZTIG PÁL.**

Telefon Nr. 135.

GELLER I.

giuvaergiu.

Arad, Piața Andrassy Nr. 14.
Palatul Hermann. 384

Deposit bogat de bijuterii, de obiecte veritabile de argint, precum și de oroloage de aur și argint.

Reparări și transformări în atelierul propriu.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.**Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.**

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS.**A R A D, Pécskai-ut.**

287

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă a-ți căutat norocul în altă parte și ați fost înșelați de toanele Fortunei, mângâiați-vă și cereți-Vă norocul la noi cu un los din loteria de clasă.

Colectura noastră e cea mai mare în provincie, și tot odată cea mai favorisată de „Fortuna“, cea ce dovedește că am numărat clienților noștri în mod prompt și culant câștiguri principale de:

200.000, 100.000, 70.000, 30.000, 20.000, 10.000 etc. Tragerea proximă începe la **24 Novembre a. c.** și vă oferăm din depoul nostru deja imputinat:

<u>Los întreg</u>	<u>jumătate</u>	<u>pătrime</u>	<u>optime</u>
C. 12.—	C. 6.—	C. 3.—	C. 1.50.

Câștigul principal în caz favorabil Un milion de Coroane.

409

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

CASA DE BANCĂ**Jacob L. Adler și Fratele**
BRAȘOV.